

munnen full av jord

joakim hertze

Munnen full av jord

Joakim Hertze

This book is for sale at

<http://leanpub.com/munnen-full-av-jord>

This version was published on 2013-06-20

ISBN 978-91-981083-0-9

This is a [Leanpub](#) book. Leanpub empowers authors and publishers with the Lean Publishing process. [Lean Publishing](#) is the act of publishing an in-progress ebook using lightweight tools and many iterations to get reader feedback, pivot until you have the right book and build traction once you do.

©Joakim Hertze 2013

ett

”Nu kan du öppna ögonen.”

Det gjorde Miranda. Hon blinkade tills ögonen vant sig vid dagsljuset. De stod framför ett rött tegelhus, nästan helt övervuxet av murgröna. Ett äppelträd sträckte sina knotiga och vildvuxna grenar ut över gatan och upp mot fönstren på andra våningen.

”Är det här?” sa Miranda. ”Är det här vi ska bo?”

”Är det inte flott?” sa hennes pappa. Han log från öra till öra.

”Har mamma sett det?”

”Jag har skickat fotografier. Hon har sagt ja.”

Han rynkade pannan.

”Hon kommer att älska det hon också — när hon kommer hem och får se det på riktigt.”

”Kanske.”

”Men, vad är det? Litar du inte på mig, Miranda?”

Hon drog handen över det spruckna trästaketet längs gatan. Lavar flagnade av och singlar ner på asfalten. Hon torkade av handen mot byxbenet och ryckte på axlarna.

”Ska vi gå in?” sa hennes pappa.

Hon följde efter honom in genom grinden och uppför en stentrappa. Han lirkade en stund med låset, innan den blå ytterdörren svängde upp och unken luft strömmade mot dem.

”Jag gillar det hus vi har nu”, sa Miranda.

”Det gör jag också, men det här är mysigare”, sa hennes pappa. ”Det har liksom mer själ.”

”Själ?”

”Personlighet. Det här är ett *riktigt* gammalt hus, inte som vår nybyggda låda av plast och gips.”

Han knackade i väggen under en hatthylla täckt av spindelväv.

”Hör du? Trä. Det är väggar av trä. Sådana här hus byggs inte längre.”

”Men det är ju gammalt”, sa Miranda.

Solljuset glödde dovt i ett litet fönstret bredvid dörren. Hon ritade en sur smiley i dammet med sitt pekfinger.

”Det är gammalt — och rätt äckligt, faktiskt.”

Hennes pappa satte händerna på höfterna och såg sig om.

”Det här blir bra”, sa han till sig själv. ”Det här blir riktigt bra. Det kommer behövas lite jobb — absolut — men sedan kommer det bli fantastiskt.”

Han vände sig till Miranda igen.

”Och så får ju du det närmare till skolan.”

Hon tryckte ut tungan mellan läpparna och munpluttade.

Det visade sig vara ett litet hus, med spröjsade fönster och medaljongtapeter. Miranda släpade fötterna efter sig, när hon följde från rum till rum. De gick från ett kök knappt

större än ett pentry, genom en liten matgång, till ett vardagsrum som upptog den större delen av nedervåningen. Inklämd under trappan fanns en toalett, där Miranda med nöd och näppe kunde stå raklång.

”Här får jag och mamma sova”, sa hennes pappa när de gått uppför trappan och öppnat dörren in till det största sovrummet. ”Här ska jag ha mitt arbetsrum”, sa han när de kikade in i det näst största. ”Och det här är ditt”, sa han när de kom till det minsta.

Det var ett rum med snedtak. Ett runt fönster, som inte gick att öppna, vette ut mot baksidan. Miranda råkade sparka till tröskeln när hon gick in. Den lossnade och la sig snett i dörröppningen.

”Tja, jag borde kanske börja med att fästa den där”, sa hennes pappa.

Den bruna heltäckningsmattan var nedsliten till trådar-na i mitten av rummet. Hon skulle precis få plats med en säng, ett skrivbord och några bokhyllor, om man placerade dem smart. Hon torkade av fönsterglasets med tröjärmen och tittade ut. Nedanför bredde en gräsmatta ut sig, inramad av fruktträd. En tegelmur hägnade in trädgården. På andra sidan låg ett hus som liknade deras eget, nästan helt dolt bakom trädskronor och buskar.

Hennes pappa la en hand på hennes axel. ”Som sagt, det är en del att fixa, men jag är säker på att det kommer bli toppen.”

Hon ryckte på axlarna igen. Dammet kittlade henne i näsan och hon nös tills ögonen tårades.

Miranda stod barfota på gräsmattan och kramade de svala grässtråna med tårna. Det brakade inne i huset, när flyttgubbarna bar in möbler och kartonger. Klockan var över sju på kvällen, men solskenet värmdes fortfarande mot ansiktet.

”Miranda”, ropade hennes pappa genom köksfönstret. ”Du måste ha på dig skor om du ska springa runt på baksidan.”

”Varför?”

”Därför.”

”Jamen, varför?”

”För att det här är en *gammal* trädgård”, sa hennes pappa. ”Förr i tiden lämnade man kvar all möjlig bråte på tomten när man byggde hus. Det kan tränga upp glasskärvar, spikar, eller vad som helst. Du kan få det i fötterna.”

Miranda suckade och gick uppför stentrappan till träverandan. Hon satte sig, med benen över kanten, och spändade fast remmarna till sina sandaler. Sedan lyfte hon handen mot solen och kisade ut över gräsmattan. Borta vid muren sträckte sig ett träd in från granntomten, med blå plommon i klasar, dinglande mot det röda teglet. Miranda kände munnen bli fuktig av saliv. Hon hoppade ner på gräset och sprang diagonalt över tomten, men kom bara halvvägs innan hon snavade och föll raklång framåt. Hon fick reflexmässigt upp händerna till skydd, men slog ändå hakan i marken så tänderna smällde samman.

Förvånad låg hon kvar och andades, med de mjuka grässtråna mot ansiktet. Det gjorde ont i hakan — en dov smärta som pulserade ut mot käkarna. Hon rullade runt på rygg och satte sig upp. Bredvid henne fanns en bula i

gräsmattan, stor som en kluven vattenmelon, med gulnat gräs på toppen. *Konstigt*, tänkte hon, medan hon reste sig och gned gräsfläckarna på knäskålarna. Hon rynkade pannan och haltade sedan den sista biten fram till muren. Där plockade hon ett par plommon från den lägsta grenen och satte sig ner, med ryggen mot de varma tegelstenarna. Hon åt tills magen spände.

”Ja, vad är det här?” sa Mirandas pappa

Han låg på alla fyra i gräset med en hand på bulan
Miranda snubblat över dagen före.

”Det måste vara en sten. En jåkligt stor sten.”

Han satte sig på huk.

”Gud så irriterande *den* kommer att vara varje gång
gräset ska klippas.”

Han drog fram en bucklig anteckningsbok ur bakfickan, vek upp den och skrev.

”Jag får komma ihåg att gräva upp den. Det är säkert bara att fylla igen hålet med jord och lägga tillbaka gräset. Bara jag kommer ihåg att vattna ordentligt efteråt.”

Han ställde sig upp och sparkade till bulan.

”Så, det är väl dags för kvällsmat. Kommer du med in?”

De satt tillsammans på var sin sida av matbordet och åt falukorv och rotmos. Mirandas pappa tyckte inte om att

laga mat, så den senaste tiden hade det mest blivit mat ur kartonger, burkar och korvar av plast.

”Pappa?”

”Mmm?”

”När kommer mamma hem?”

”Om — om sex veckor. Ungefär.”

Miranda förste runt en bit korv med gaffeln och plogade en gata genom moset.

”Jag saknar henne.”

”Jag också”, sa hennes pappa. ”Allt känns halvt utan henne.”

Han rufsade henne i håret.

”Men vi klarar oss bra så länge, du och jag”, sa han.
”Visst gör vi?”

Han rynkade pannan och stirrade på en blek skiva korv han spetsat med gaffeln.

”Men det är tur att vi inte är ensamma så länge till.”

Efter maten diskade Mirandas pappa under rinnande vatten, medan Miranda satt kvar vid matbordet med sin mattebok och sitt räknehäfte. Hon stirrade en lång stund på en hundörad sida med division, tills det kröp i benen och pirrade i fingrarna. Hon doppade blyertspennan i en kvarbliven klick rotmos och smetade ut den till en ring på bordet. Hon sköt räknehäftet ifrån sig, genom rotmosen.

”Kan vi ringa henne?”

Han såg på sin klocka.

”Inte riktigt ännu. Klockan är bara åtta på morgonen där borta. Vi väntar en stund till, så hinner hon fram till jobbet.”

Så de väntade en timme innan Miranda slog det långa telefonnumret som var uppskrivet på en gul Postit-lapp på kylskåpet. Efter fem signaler klickade det till i luren.

”Hallå?”

”Mamma?”

”Miranda, gumman! är det du? Hur är det?”

De pratade en stund om skolan och hur det gick med mammans forskning. Miranda visste inte riktigt vad forskning innebar, men hon föreställde sig korta skalliga män i för långa vita rockar, som bar runt på provrör och skrattade gällt.

”Vad tycker du om huset?” frågade hennes mamma.

Miranda sneglade på pappan, som stod och gnuggade på spisen med en wettextrasa. Hon viskade vad hon tyckte.

”Sunkigt, va?” sa mamman.

”Ja, men pappa tror att det går att fixa till.”

Det var tyst en stund.

”Saknar du oss?” sa Miranda sedan.

”Hela tiden”, sa hennes mamma. Rösten lät tjock.

”Kom hem.”

”Snart. Snart kommer jag hem.”

De satt tysta en stund, på var sin sida av världen, innan de sa hej då och la på. Miranda kände en klump i magen. Hon orkade inte ens öppna matteboken igen, utan gick in till vardagsrummet och slog på TV:n.

”Näe, fan. Det här är inte sant.”

Miranda satt på verandan med benen i kors och läste en bok. Hennes pappa klippte gräset på baksidan, med elsladden ringlande efter sig.

”Kolla här”, sa han.

Han stängde av motorn och ställde sig framför bulan i gräset.

”Den är större. Hur är det möjligt?” sa han.

Miranda la ner boken och strosade över gräsmattan. Bulan hade verkligen vuxit — åtminstone till dubbla storleken. Hennes pappa klev upp på den och hoppade jämfota. Gräset sviktade en smula under honom, men den gav inte vika.

”Så här kan det inte se ut. Vi kan inte ha stora stenblock som tränger upp mitt i gräsmattan. Din mamma kommer bli vansinnig.”

Han gick bort till förrådet i andra ändan av trädgården och hämtade ett rostigt spett. Han lyfte det över huvudet och drev ner spetsen mitt i gräsbulan. Marken skälvde till under dem.

”Kände du?” sa hon.

”Vadå?”

”Marken skakade.”

”När? Nu?”

Han torkad svett från pannan och såg på spettet, som stod av sig själv i marken och svajande fram och tillbaka.

”Jag måste ha slagit i sten”, sa han. ”Det var det du kände.”

Marken skakade till igen, kraftigare den här gången.

”Nu då”, sa Miranda. ”Kände du nu?”

Hennes pappa kliade sig i huvudet och såg sig om.

”Konstigt. Håller de på och spränger i närheten?”

Han vickade loss spettet ur marken.

”Jag klipper färdigt det sista, så tar vi fika sedan.”

Miranda återvände till trädäcket och tog upp sin bok igen. Hennes pappa klippte runt bulan i gräset och tog det sista med grästrimmern. Under tiden sjönk solen längre ned på himmeln och skuggorna spred sig över trädgården. Grannhuset var en bara mörk silhuett, men när Miranda kisade såg hon gardinen röra sig i ett av fönstren på övervåningen.

två

”Åh, jag jag har glömt tina den”, sa hennes pappa och vägde den djupfrysta kycklingen i händerna. ”Mackor?”

Miranda nickade, men lyfte inte blicken från sin bok. Han hämtade smörpaketet från kylan och bredde ett par brödsivor åt dem var. De åt dem under tystnad.

”Tack för maten”, sa Miranda sedan och reste sig från bordet.

Nu nickade hennes pappa, utan att lyfta blicken från sin tidning. Miranda stoppade in pekfingret som bokmärke i sin bok och gick uppför trappan. Hennes rum var mer hemtrevligt nu. De hade varit på IKEA ett par dagar tidigare och köpt ett nytt skrivbord, en ny stol och två bokhyllor. Det luktade fortfarande våt hund om heltäckningsmattan, men hon hade blivit lovad att den skulle bort. Hon skulle få nya tapeter också, istället för de gamla blommiga, som hade släppt under taket. Hon hade kvar sin gamla säng med blå träram, men det satt en ny läslampa på väggen över huvudändan. Bokhyllorna var redan fulla, men det fanns ändå en kartong böcker kvar på golvet.

”Ska du verkligen behålla alla?” hade hennes pappa sagt. ”Kanske kan du skänka bort, eller sälja, några av dem du inte läser längre?”

Miranda hade ryckt en bok ur händerna på honom, ett exemplar av *Amys ögon*, som hon hade fått på sin åttaårsdag.

”Jag vill *inte* sälja mina böcker. De är mina.”

Hennes pappa hade ryckt på axlarna. Han visste när hon menade allvar.

Miranda kände axlarna strama och hon vände sig på rygg, med boken i ena handen. Hon var helt inne i berättelsen och fingrade tanklöst på en lös tapetkant. Hennes fingrar drog och lirkade, som av egen vilja. Med ett knastrande ljud släppte tapeten från väggen. Hon satte sig upp i sängen. Vad skulle hennes pappa säga? Ja, vad skulle han säga. Hon skakade på huvudet och axlarna sjönk ner igen. Hon vek undan den lösa tapetvärden och såg att väggen under var täckt av utrivna sidor från dagstidningar, uppklistrade huller om buller. Pappersbitarna var spröda och gulnade av ålder och bokstäverna var tryckta i smala spalter. Hon följde textraderna med pekfingret, tills hon fastnade vid ett foto av ett tegelhus, omgivet av en mur. Det var deras hus. Hon vred upp läslampan och lutade sig närmare. Där fanns inga fruktträd ännu och baksidan såg ut att vara en enda jordhög. Hon rev försiktigt bort en annan tidningssida, som hade klistrats över. Ovanför fotot stod rubriken *Polisen eftersöker polsk gästarbetare* tryckt i fet stil. Resten av artikeln saknades.

Ett ljud fick henne att släppa tapeten och sätta sig tungt på sängen igen. Det var ett utdraget råmande läte, som från ett plågat djur.

”Miranda? Är det du som låter?” ropade hennes pappa nerifrån. Hans röst var gällare än vanligt.

”Nej!”

Hon reste sig från sängen och gick fram till fönstret.

Ljuset från gatlyktorna orkade inte ta sig över muren. Trädgården bredde ut sig nedanför, mörk och ogenomtränglig. Det var tänt i ett fönster i grannhuset och Miranda såg en siluett röra sig bakom en gardin, samma gardin som tidigare på dagen.

Det lät igen — svagare — mer sorgset. Miranda kände de små håren på armarna ställa sig på ända.

Dagen efter försov sig Miranda och fick äta sina frukostmackor på vägen till skolan. Hon hann precis fram innan det ringde in till första lektionen. Det blev en lång och tråkig dag, med dubbeltimme matte och samhällskunskap. Miranda höll sig för sig själv, även på rasterna. Hon satt mest med huvudet lutat mot ena handen och såg ut genom fönstret på ett par pojkar som sparkade boll mot en vägg. Hon tänkte på sin mamma och längtade så det värkte i magen. Hon kunde inte längre riktigt komma ihåg hur hon såg ut i ansiktet och det gjorde henne rädd. Hon knep ihop ögonen och försökte se henne framför sig, men det blev bara suddigt.

Dagen skulle ha avslutats med gymnastik, men läraren var sjuk, så de fick gå hem tidigare istället. Klockan hade precis hunnit bli två när Miranda stod utanför sin ytterdörr och letade i ryggsäcken efter husnyckeln. Den fanns ingenstans.

”Åh, nej”, sa hon tyst. ”Skit.”

Hennes pappa skulle jobba sent och inte komma hem på flera timmar ännu.

”Mottagningen har kvällsöppet idag, för att beta av köerna. Klarar du dig själv?” hade han frågat på morgonen.

Miranda hade inte riktigt hört på, men hon hade nickat ändå. Nu såg hon upp mot fönstren på övervåningen. De var tomma och mörka. Såklart. Huset såg ödsligt ut — obebott, nästan. Hon tryckte ner dörrhandtaget, trots att hon visste att dörren var låst. Fjädern spändes inuti dörren och låskolven hakade i blecket med en metalliskt klick. Hon tog på sig ryggsäcken igen och klättrade över den låga tegelmuren in till baksidan. Där satte hon sig tillrätta på trädäcket, med ryggen mot terrassdörren, tog upp sin bok ur ryggsäcken och började att läsa.

Eftermiddagen började bli kyligare. Hennes mage kurrade av hunger och hon hade svårt att koncentrera sig på texten. Varje gång hon vände blad lyfte hon blicken och såg på bulan i gräsmattan. Den hade vuxit ännu mer och dragits ut på längden. På andra sidan muren vajade grannens plommonträd i den svaga vinden. Miranda la ifrån sig boken och korsade gräsmattan. Grenarna som hängde in över tomtgränsen var redan länsade, men hon såg klasar av lila plommon i grenarna högre upp. Hon fann fotfäste i hålet efter en saknad tegelsten och klättrade upp på muren. Där lossade hon t-shirten ur byxlinningen och samlade så många plommon hon fick plats med. När hon tog första

bettet rann saft nerför hennes haka och vidare ner i halslinningen. Plommonen var kvalmigt söta, på gränsen till övermogna.

”Ta det så nått, så du inte ramlar och slår dig”, sa en röst nerifrån marken.

Miranda stelnade till. Nedanför henne, vid plommonträdets tjocka stam, stod en vithårig gammal kvinna med krokig rygg och lutade sig mot en käpp.

”Förlåt”, sa Miranda när hon svalt.

”Åh, du behöver inte be om ursäkt”, sa den gamla kvinnan. ”Jag kan ändå inte plocka plommonen själv. Det är bara bra om någon tar hand om dem, så de inte ligger här nere och ruttnar. Det blir så mycket eländiga getingar då.”

Hon slickade sig om munnen.

”Vet du vad?” sa hon. ”Vi kan ha en överenskommelse, du och jag. Du får plocka så många plommon du vill mot att jag ibland får smaka ett par. Vad säger du?”

Miranda nickade igen.

”Kom ner, vettja, så bjuder jag på en kopp te. Dricker du te?”

Miranda nickade igen. Hon vek in plommonen i sin tröja och hoppade ner på marken. Kvinnan var liten, knappt längre än hon själv.

”Hej på dig”, sa hon och räckte fram sin hand. ”Jag heter Maj.”

”Maj?”

”Som månaden mitt emellan april och juni. Maj — den bästa tiden på året.”

”Miranda.”

Hon skakade Majs hand. Den var varm och torr och knotig.

”Kom med in.”

Miranda följde efter genom en liten trädgård, fram till en liten pergola övervuxen av blåregn. Maj bad henne sitta ner på en stol av gjutjärn, innan hon gick in och hämtade en bricka med två muggar, en tillbringare och en tekanna. När hon återvände gick hon utan käpp, med försiktiga steg.

”Jag dricker alltid te så här dags”, sa hon. ”Men om du vill finns här fläderblomssaft också.”

”Saft blir bra”, sa Miranda.

Maj höllde upp ett stort glas. Vätskan var gul och lite grumlig, med svarta prickar som flöt omkring. Miranda försökte undvika dem när hon tog första klunk.

”Det är bara frön, de där”, sa Maj och log. ”Dem kan man dricka.”

Hon höllde själv varmt vatten i sin kopp och la i en tepåse.

”Så, hur trivs du i ditt nya hus?”

”Bra”, sa Miranda. ”Eller — ganska bra. Det är lite stökigt.”

”Det är gammalt, vet du”, sa Maj. ”Nästan lika gammalt som jag.”

”Är det?”

”Ja. Ert hus byggdes samma år som jag fyllde åtta år. Min käraste barndomsvän, Ingrid, som var ett år äldre än jag, var dotter till bankiren som byggde ert hus.”

”Ingrid”, sa Miranda.

”Ja. Hon bodde där i hela sitt liv. Ända tills hon dog för några år sedan.”

Maj tystnade och såg ner i sin kopp, sedan lyfte hon ur tepåsen och la den på tefatet.

”Hon skulle ha tyckt om att en flicka som du tog över huset.”

”Har du också bott här hela ditt liv?”

”Nej, nej. Jag flyttade härifrån när jag fyllt arton. Jag bodde i Malmö tills mina föräldrar gick bort. Sedan övertog jag huset och flyttade tillbaka. Det var för tjugo år sedan nu.”

Hon tog en klunk från tekoppen.

”Oh. Varmt.”

Hon slickade sig på läppen.

”Bor du själv här?” sa Miranda. ”Eller har du en man?”

Maj skakade på huvudet.

”Nej, jag har aldrig gillat karlar, så det fick vara. Om något sörjer jag att jag aldrig fick egna barn. Fast — jag har levt ett gott liv ändå — med goda vänner och fina minnen.”

Miranda såg på sin armbandsklocka. Det var fortfarande mer än en timme kvar tills hennes pappa skulle vara hemma.

”Plommonen!” ropade Maj. ”Vi har ju glömt plommonen.”

Miranda lämnade över de lila frukterna som hon lagt i gräset utanför pergolan. Maj la dem på brickan och gick för att tvätta dem.

”Maj”, sa Miranda när hon återvände. ”Får jag lov att sätta mig och göra mina läxor här? Jag har glömt

min nyckel och kommer inte in där hemma förrän pappa kommer hem.”

”Så klart.”

Miranda tog ett bitt av ett plommon, medan hon slog upp sina läxböcker och satte igång. Fruktsaft skvätte över hela engelskaboken. Maj satt också kvar vid bordet och bläddrade i en veckotidning.

När klockan närmade sig sju satt Maj med hakan mot bröstet och snarkade. Det var kallt nu, när solen var på väg ner. När Miranda skrapade med stolsbenet i gruset hoppade Maj till.

”Just det, jag glömde nästan”, sa hon och reste sig mödosamt upp, stödd mot bordet. ”Vänta här ett ögonblick.”

Miranda samlade ihop sina saker och stoppade dem i sin ryggsäck. När hon drog igen blixtlåset var Maj tillbaka.

”Här. Jag tror att Ingrid gärna skulle ha velat att du tar den här. Hon fick ju aldrig några egna barn, hon heller.

Hon höll en docka i handen, utskuren ur ett enda stycke trä och formad till en liten flicka med långa flätor och klänning. Färgerna hade bleknat, som om den målats för mycket länge sedan. Miranda tog emot den och vände den i sin hand. Det saknades en flisa från näsan.

”Så fin den är. Är du säker på att jag borde ha den?”

”Jag är säker”, sa Maj. ”Ingrid fick den det året huset byggdes, av en av byggjobbarna — innan...”

Hon såg tyst ner i marken.

”Innan?” sa Miranda.

Maj mötte Mirandas blick, men svarade inte. En kall vind blåste genom pergolan och det prasslade över deras huvuden. De huttrade båda till.

”Hem med dig nu, tös. Innan din far undrar vart du blivit av.”

De gick tillsammans runt huset, mot framsidan, när de hörde ett brölande läte. De frös båda till. Ljudet minskade i styrka, till ett väsande, och hämtade sedan kraft på nytt, innan det långsamt dog bort.

”Där är det igen”, sa Miranda. ”Ljudet. Är det ett djur?”

Maj skakade på huvudet.

”Det låter inte som något djur jag känner till”, sa hon. Hon såg ut över sin lilla trädgård. Kvällssolen silade genom trädkronorna. Allt var stilla igen. Till och med vinden hade lagt sig.

”Ta hand om dig”, sa Maj när Miranda gick genom grinden och ut på trottoaren utanför. ”Och kom gärna tillbaka. Jag är hemma nästan jämt.”

Miranda gick den korta biten till sitt eget hus. Dörren var fortfarande låst, så hon satte sig på trappan och väntade, med trädockan bredvid sig.